

KOLEKTYVINIS DARBAS

LIETUVOS KP ANYKŠČIŲ RAJONO KOMITETO IR
RAJONO LIAUDIES DEPUTATŲ TARYBOS ORGANAS

Eina nuo 1948 m.

KETVIRTADIENIS

Nr. 105(4145)

Anykščiai,

1980 m. rugsėjo mėn. 4 d.

Kaina 2 kap.

RAJONO SPAUDOS CENTRAS „DERLIUS-80“ PRANEŠA:

Žmonių ir žemės rūpesčių dienos

Javapjūtės laukus mes neretai vadiname mūsų laukais. „Mūsųje už duoną“, sakome... Šitaip vadindami vargiai ar daug perdedame. Juo labiau dabar, kai beveik tapo įpročiu visas žnekas kaime pirmiausia pradėti nuo sinoptikų komentarų.

— Man regis, oro prognozėmis jau nebėr kada labai domėtis... Kad ir kas bebūtų — turim padaryti viską, jog visas šiemet sukratus žemes „kraitis“ parkeltų į pastogę. O išeitis lieka viena — sunkioms ir sudėtingoms pjūties sąlygoms priešpastyti visų derliaus dorotojų ryžtą, susiklausymą, kantrybę, — tvirtino Staškūniškio tarybinio ūkio direktorius Jonas Janyšius.

Taip Staškūniškyje ir daroma: triūsoma išnaudojant kiekvieną darbui palankesnę momentą, dažną pavakari kombainai gaudžia, sau keilią pasišviesdami žibintais. Kas be ko, neretai prisieina ir stabtelėti, kol švininių debesų aptrauktame danguje vėl nušvis šviesesnė properša, bet ir tuomet visi devyni ūkio javakirčiai nepraranda savitvardos. O jei smarkiau įsilynoja, eina prie savųjų traktorių, prisikabina priekabas ir suka į paplėtėjus mūrui siūruojantį kukurūzų lauką. Derlius čia kaip reta — beveik po 400 cent žalių masės iš vieno hektaro surenkama. Jau dabar ūky paskaičiuota, jog, lyginant su pernykščiais metais, siloso bus užaugta visais 600 tonų daugiau... Bet reikia pirmutinei javą nugulusiai rasai prapulti, kai pabarės vėl sklindinos kombainų alaso. Ir šitaip bus tol, kol paskutinis hektaras pasišaus razienomis. Kita vertus, kombainininkai čia puikiai žino, ko verta patarlė: „Kaip pasiklosi, taip išsimiegosi“. Nė vienas nevengia atokvėpio metu apie savąją techniką reikliau apsidairyti, laiku kokį varžtelį priveržti ar sutepti, už tai ir už kombaino atsisėdus būna nelyginamai ramiau, patikimiau.

— Kam iš vyrų sekasi geriausiai? — ūkio pirminės partinės organizacijos sekretorius, vietos spaudos grupės „Derlius-80“ vadovas Julius Sereika ant stalo pasitęsė javakirčių soclentynių biuletinį. — Kaip ir kitais metais, visiems spartą diktuoja darbo veteranas Vytautas Strunevičius, prikūlis beveik 310 tonų grūdų. Lyderių grupėje Antanas Pauliukonis, Juozas Zukauskas... O pažiūrėkit, kaip dirba jauniausias mūsų kombainininkas Kazys Balamutis! Nedaug kuo pirmūnams nusileidžia!

Toks visuotinis ryžtingas staškūniškių alkaklumas gaudant kiekvieną giedros valandėlę, duoda gražų rezultatą. Trečiadienio ryto žiniomis, ūkyje jau sudorota bemaž 70 procentų visų grūdinių kultūrų.

Pirmučiausia į aruodus parkeliavo visi žieminiai javai, kurių dalį šeimininkai tuoj pat nukreipė į sėklinių grūdų valomąsias. Tai įgalino be didelės skubos ir įtanpos paruošti visą šiam rudenį reikalingą kviečių sėklą, kurios beje supilta dargi su nemažu 40 tonų kaupu.

Dabar eilė vasarajui. Jeigu žieminiai savo derliumi

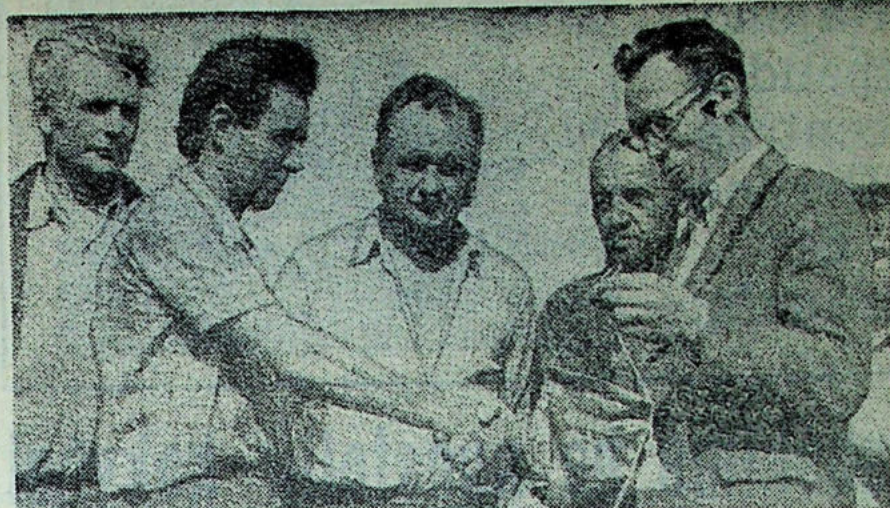
kiek nuvylė, tai iš kiekvieno vasarinių javų hektaro šiandien prikuliama beveik po 30 cent grūdų, kas staškūniškiams teikia viltį, jog bendras grūdinių kultūrų derlingumas šiemet gali siekti arti 26 cent iš hektaro. Kitaip tariant, į ūkio aruodus planuojama supilti apie 3000 tonų grūdų.

— Darbų rūpesčių albės, bet prisiminus skaudžias pernykščių metų „pamokas“, šiemet išskirtinį dėmesį kreipiame pastogėn parvežto derliaus neprikaištingam išsaugojimui. Džioviant grūdus labai gelbsti žolės miltų agregatas — bemaž du trečdalius viso derliaus per jį praleidžiame. Likusius grūdus, pravažę per dvi šiemet naujai sumontuotas valomąsias, be didesnių bėdų baigiamie džiovintli aktyviosios ventiliacijos pagalba, — pastebėjo ūkio direktorius Jonas Janyšius.

Šiomis dienomis į staškūniškių rūpesčių grandinę įsijungė dar vienas svarbus darbas: žiemkenčiams skirtoje dirvose jau sugaudė sėjęjų Aleksandro Auglio, Jono Daniūno bei Henriko Belevičiaus valdomi traktoriai.

L. Valtonis

Rajono spaudos centro „Derlius-80“ narys

Rajono ūkiuose tebevyksta įtempta kova už penkmečio baigiamųjų metų duoną. Su grūdinių nuėmimo kombainais dirba patys sąžiningiausi, labiausiai prityrę mechanizatoriai. Gražų pavyzdį darbe nuo pat pjūties pradžios rodo surdegietis Benediktas Masilionis, kurio kombainą šiomis dienomis papuošė trečioji žvaigždutė, bylojanti, kad geriausias rajono kombainininkas jau prikūlė 300 tonų šiame ūkyje derliaus.

J. Junevičiaus nuotraukoje: geriausiojo rajono kombainininko gairelę surdegietis Benediktui Masilionui įteikia LKP Anykščių rajono komiteto organizacinio skyriaus vedėjas M. Pribušauskas.

Aptarti derliaus nuėmimo nušvietimo klausimai

Užvakar įvyko rajono Spaudos centro „Derlius-80“ posėdis, kuriame buvo aptartas šio Spaudos centro atliktas darbas, nušviečiant vietinėje spaudoje ir radijo laidoose derliaus nuėmimo eigą rajono ūkiuose, propaguojant javapjūtės pirmųjų teigiamą patyrimą ir socia-

AKČIŲ TALKININKAMS

— Kad mūsų šaliai javakirčiai pagal darbo tempus yra rajono pirmųjų gretose, nemaža dalimi priklauso nuo neprikaištingo grūdų nuo kombainų gabenančio auto-transporto darbo, — tuo įsitikinę Staškūniškio tarybinio ūkio vadovai.

Dėkodami geriausiajam ūkio vairuotojui Vladimirui Krūko bei kitiems saviškiams, staškūniškiams žemdirbiams visuomet šiltais žodžiais minime ir darbščius talkininkus iš Anykščių rajono gamybinio „Zemūktėchnika“ susivienijimo. Jau trečia savaitė, kaip stropūs ir pareigingi savivarčių vairuotojai Petras Digimas ir Algis Purvėnas diena diena padeda ūkio šeimininkams gabenti penkmečio baigiamųjų metų grūdų derlių.

K. Litvinas

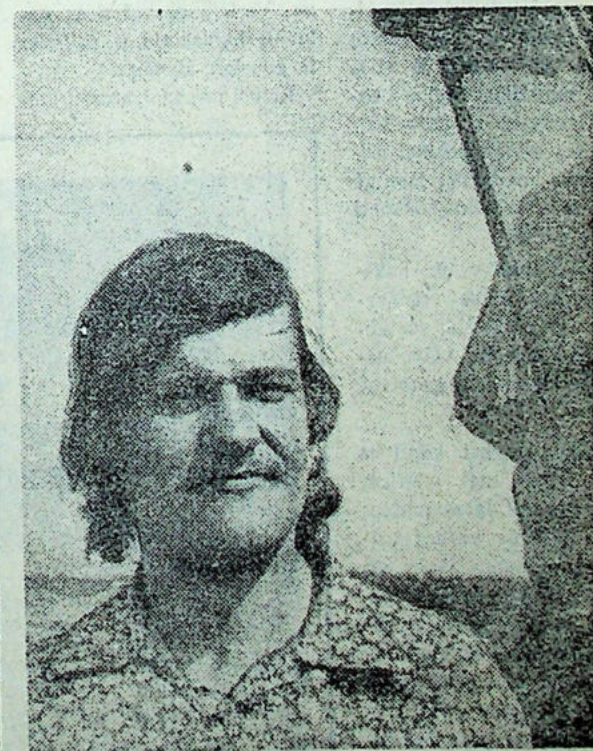
listinio lenktyniavimo organizavimo praktika, o taip pat atskleidžiant vis dar pasireiškiančius atskiruose rajono ūkiuose neorganizuotumo faktus. Posėdyje buvo pažymėta, jog svaresnį ir veiksmingesnį poveikį įgavo tos išspausdintos rajono laikraštyje publikacijos, kurios buvo paruoštos dalyvaujant reiduose spaudos darbuotojams ir Žemės ūkio valdybos bei kitų žinybų specialistams.

Rajono Spaudos centro nariai, aptardami savo veiklos tolimesnius uždavinius, numatė ir ateityje organizuoti išvykas-reidus į rajono ūkius, plačiau paskleisti vietinėje spaudoje ir radijo lai-

dose kombainininkų, taip pat mechanizatorių, dalyvaujančių linarūtės ir bulviakasio darbuose, priešakinius darbo metodus, geriau išryškinti komunistų, liaudies kontrolierių vaidmenį kovojant už darbų kokybę, socialistinio lenktyniavimo sąjūdžio plėtojimą. Taip pat užsibrėžta ateityje sutelkti didesnę dėmesį į kritinio pobūdžio pateiktų publikacijų veiksmingumo užtikrinimą.

Spaudos centro „Derlius-80“ posėdyje apie spaudos grupių atliktą darbą „Aukštakalnio“ ir Kurklių kol-ūkiuose informavo šių spaudos grupių vadovai I. Jasiulienė ir M. Prokofjevas.

„K. d.“ inf.

LLKJS rajono komiteto darbuotojai, susumavę jaunųjų kombainininkų socialistinio lenktyniavimo rezultatus už trečiąją pjūties savaitę, nugalėtojų vėlgį pripažino „Aukštakalnio“ kolūkio kombainininką Jurių Politovą, nupjovusį 105 sut. et. hektarus ir prikūlusį 175 tonas grūdų. Antradienį jaunajam pjūties sportui LLKJS Anykščių rajono komiteto antrasis sekretorius K. Morkėnas įteikė geriausiojo jaunojo kombainininko gairelę, šia proga Jurių pasveikino darbo draugai. Pirmūnas su jaunatviška energija toliau darbuojasi pribrendusio vasarajaus plotuose.

J. Junevičiaus nuotraukoje: aukštakalnetis Jurius Politovas.

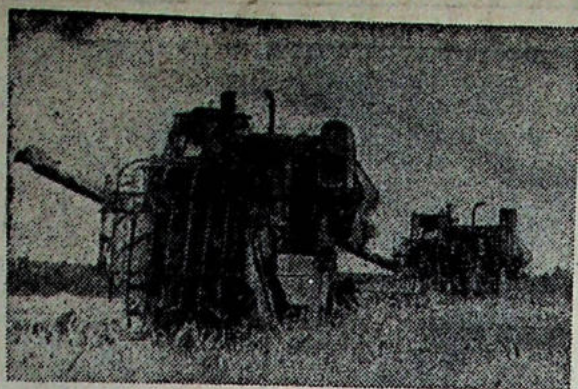
Pirmaujantys rajono kombainininkai šių metų rugsėjo 1 d.

Ūkio pavadinimas	Kombainininko pavardė, vardas	Kombaino marke	Nupjovė sut. et. ha javų	Pamainos dirbis sut. et. ha	Prikūlė tonų grūdų
Surdegis	Masilionis Benediktas	SK-5	199	11,7	277
Surdegis	Labakojis Antanas	SK-5	180	10,6	239
„Gimtoji žemė“	Staševičius Antanas	SK-5	136	10,3	198
Staškūniškio t. ūkis	Strunevičius Vytautas	SK-5	125	7,0	272
„Už taiką“	Zvirblis Vladas	SK-5	154,2	7,7	176

Pirmaujantys rajono jaunieji kombainininkai

„Aukštakalnis“	Politovas Jurius	SK-5	105	6,4	175
Kurkliai	Kavaliauskas Virgaudas	SK-6	89	6,4	138
„Aušra“	Keturakis Zenonas	SK-5	74	5,6	150

**Rajono
spaudos
centras
„Derlius-
80”
praneša:**

Naujos įmonės kolektyvo užmojai

Rajono gamybinis agrocheminis žemės ūkio aptarnavimo susivienijimas — gana jauna įmonė, gyvuojanti tik nuo šių metų pradžios. Dabar joje dirba 11 mechanizatorių, 12 vairuotojų. Ateityje susivienijimo technikos parkas bus plečiamas. Jau ateinančiais metais įsigysim 20 traktorių bei automašinų. Žymiai išsiplės ir

mūsų darbai rajono ūkiuose. Susivienijimo darbuotojai pasiryžę išvežti į ūkių laukus 140.000 ir iškratyti 75.000 tonų organinių trąšų arba 75 procentais daugiau, negu šiais metais. Panaudojus traktorinius agregatus, mineralinėmis trąšomis patēršime 6000 ha dirvų, o 1,5 tūkstančio hektarų pasėlių nupurkšime nuodingais chemikalais, naikinančiais piktžolės ir kenkėjus.

Dabar naujai susikūrusiai mūsų įmonei iškyla daug problemų. Trūksta dirbtuvių, garažų, neturime tinkamo administracinio pastato.

Neseniai įvykusiame atviraime partiniame susirinkime mūsų įmonės komunistai apsvaistė savo darbo rezultatus už septynis šių metų mėnesius. Mūsų kolektyvas 158 proc. įvykdė mineralinių trąšų išvežimo ir įterpimo į dirvas planą. „Ateities“, „Už taiką“ kolūkių vadovai bei specialistai šio darbo kokybę įvertino tik gerai. Krovinių pervežimo autotransportu užduotį už pirmąjį šių

metų pusemetį įvykdėme 164,2 proc.

Susivienijime jau išryškėjo darbo pirmūnai. Tai visų pirma mechanizatoriai M. Vildzius, A. Valaika, S. Didžiulis, komunistas A. Trošimovas. Iš vairuotojų pažymėtini P. Bernatonis, K. Jakniūnas, komjaunuolis O. Eiva.

Prasidėjus javų pjūtei, mūsų mechanizatoriai komjaunuoliai St. Urbonavičius, A. Siaučiulis, vairuotojas P. Bernatonis sėdo už kombainų vairo. Jie padeda kirsti javus „Ateities“ kolūkio žemdirbiams. Sie vyrai dar neįpratę prie tokio darbo ir jiems sunku lygiuotis į prityrusius kombainininkus, tačiau ryžto jiems netrūksta. Ateitiesiems pervežti grūdus nuo kombainų į sandėlius padeda mūsų komjaunuoliai V. Lunsčius ir V. Eiva.

Apsvarstę TSKP CK birželio plenumo išdavas, mūsų susivienijimo komunistai, komjaunuoliai, visi kolektyvo nariai pasiryžo darbuotis dar našiau ir ryžtingiau, plėtoti socialistinį lenktyniavimą tarp mechanizatorių grandžių ir tos pačios profesijos žmonių, kad sėkmingai įvykdytume šių metų darbų programą ir gerais rezultatais sutiktume partijos XXVI suvažiavimą.

V. Baranauskienė
Gamybinio agrocheminio žemės ūkio aptarnavimo susivienijimo partinės organizacijos sekretorė

Suvažiavimo garbei

Anykščių vyno pramonės gamybinio susivienijimo „Anykščių vynas“ kolektyvas, apsvaistęs savo galimybes ir pritardamas mūsų šalies ir respublikos maisto pramonės įmonių kolektyvų iniciatyvai — spartuolišku darbu bei naujais gamybiniais laimėjimais sutikti TSKP XXVI suvažiavimą, prisiėmė papildomus padidintus socialistinius įsipareigojimus. Vyndariai įsipareigojo realizuoti virš plano produkcijos už 150 tūkstančių rublių, pagaminti 10 tonų sauso krakmolo, padidinti darbo našumą, palyginus su praeitais metais 0,2 proc., gauti viršplaninio pelno 5 tūkstančius rublių, rugsėjo mėnesyje viršyti vaisių paros perdirbimo užduotį 50 tonų, padidinti mechanizatoriaus bulvių iškrovimą 200 tonų per dieną, įsisavinti pagrindinių fondų virš plano už 100 tūkstančių rublių, sutaupti 6 tūkstančius kilovatvalandžių elektros energijos ir 30 tonų sąlyginio kuro.

Sekančių metų vasario 23-ąją, t. y. suvažiavimo atidarymo dieną, mūsų kolektyvo dirbantieji dirbs, panaudodami sutaupytą kurą ir elektros energiją.

B. Milaševičius

Skubėkime be nuostolių kokybei

„Puntuko“ kolūkio pirminkas Albinas Burneikis patenkintas, jog ši rudenį mechanizatorių kolektyve labai įsivyravo darba, susiklausymas, retesni, palyginus su pernykščiais metais, tapo darbo drausmės požymiai. Ypač pareigingai triūsia kombainininkai, kurių daugelis sukaupę ilgą patirtį.

Kolūkio valdyba, partinė organizacija rūpinasi, jog už nelengvą darbą javų kirtėjai gautų deramą atlyginimą, būtų moraliai skatinami. Kas savaitę susumuoja mi ir viešai skelbiami jų socialistinio lenktyniavimo rezultatai, trims pirmaujančioms skiriamos premijos. Pjūčiai pasibaigus, trys socialistinio lenktyniavimo pirmūnai kombainininkų tarpe bus apdovanoti stambesnėmis premijomis (pirmoji — kintas rublių).

Šiemet kolūkyje gerokai atnaujintas kombainų parkas. Senuosius SK-4 pakeitė trys naujos „Nivos“. Todėl padidėjo kombainininkų dieninis išdirbimas. Užvakar kolūkio javų kirtėjų lenktyniavimo nugalėtojas Juozas Valionis buvo priklęs nuo pjūties pradžios 145 tonas, ne daug nuo jo atsiliekantis Algirdas Cepas — 130 tonų grūdų. 13 vasarų iš eilės kertęs javus komunistas Leonas Malinauskas, nors vairuodamas seną, gerokai susidėvėjusį kombainą, įstengė šiame lenktyniavime iškopti į trečiąją vietą.

Rugsėjo rytai vėsūs, anksti į rasotus javus neišvažiuosi, užtat pjovėjai sustabdo kombainus tik vėlai vakare, jau sutemoms gaubiant laukus.

Nelengva šiemet kirsti ir švariai iškulti net miežius, nes jų pasėliai labai piktžolėti, o vietomis varpos priplaktos prie žemės. Dalis šių varpų, deja, taip ir lieka ruzienose. Sunku dėl to reikšti priekaištus kombainininkams, kurie stengiasi, kaip įmanoma. Šiuos prigulduos prie dirvos javų ruoželiuose reikėtų nupjauti dalgius. Anot kolūkio pirminko, sunku dabar rasti žmogų, kuris sugebėtų šį darbą atlikti. Vis dėlto, išei-

ties reikėtų ieškoti, paprašius į talką pensininkus.

Kolūkyje šiemet tvirtesnis kombainų užnugaris: grūdai džiovinami dviem džiovyklomis, kurių bendras našumas — 6 tonos per valandą. Tačiau kai kuriuose aruoduose grūdai laikomi be ventilacijos storu sluoksniu. Reikėtų dažniau tikrinti, ar jie nepradeda kaisti, kad iš anksto būtų užkirstas kelias nuostoliams.

Antradienį kolūkyje siaudai buvo dorojami dviem būdais. Stirtą krovė mechanizatorius komjaunuolis Alvydas Čemaška, prie jos šiaudai buvo sutraukiami velketais. Be to, dviejuose gamybiniuose sektoriuose šiaudai buvo kraunami į tranšėjas, maišant juos su smulkinta kukurūzų bei atolo mase. Pjaudami silosines kultūras, įtemptai darbavosi mechanizatoriai Stasys Riauba ir Edmundas Petrulis.

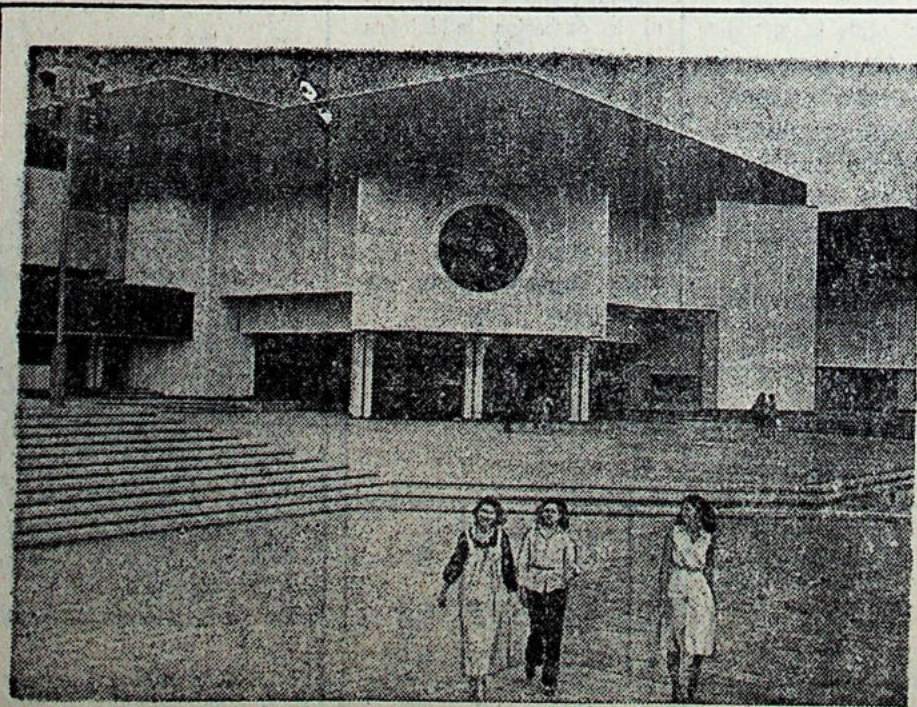
Išskirsčius šiaudainio gamintojų jėgas į dvi grupes, tranšėjų pildymas užsitęsė. Šiomis dienos Kirkiliškyje bus uždengta pirmoji šio pašaro tranšėja. Vargu ar teks pasidžiaugti jo kokybe, nes iki pat tranšėjos krašto traktoriai klampojo per gily purvą. Vertėjo pravalyti tą pakraštį buldozeriu ir pakreikti gausiau šiaudų.

Keturi mechanizatoriai kol-

ūkyje užvakar ruošė dirvas žiemkenčių sėjai, o traktorininkai Jonas Skukauskas ir Kazys Narkevičius jau terpė į dirvą rugius. Sėja pradėta laiku, gana spartūs jos tempai. Bet nedrįstame tvirtinti, jog šie netoli Anykščių miesto pasėti rugiai subrandins labai svarų grūdą. Pasirodo, jie įterpiami be granulioto superfosfato. Tai priekaištas už sėjos kokybę atsakingai kolūkio agronomui Zoseli Litvinavičienai ir kitiems augalininkystės specialistams. Kita spraga — prastoka sėkla, ką liudija rajono Sėklų kokybės inspekcijos pateikti analizės duomenys. Ją būtina kruopščiau pervalyti.

Kolūkio žemdirbiai rodo nemaža pastangų, susitelkimo, dorodami šių metų derlių, klodami pamatą būsimajam. Tačiau darbymečio įkarštyje pasitaiko ir specialistų neapsižiūrėjimo, prastokos darbų kokybės faktų. Pasigendama budresnio liaudies kontrolierių žvilgsnio, kuris padėtų nedelsiant šalinti pastebėtus trūkumus.

V. Baranauskienė
Rajono gamybinio agrocheminio žemės ūkio aptarnavimo susivienijimo vyr. agronomė,
D. Binkys
Spaudos centro „Derlius-80“ narys

Neseniai Vilniuje atvėrė duris naujasis Lietuvos TSR liaudies ūkio pastekimų rūmai priėmė 20-tūkstančių lankytojų. Šie originalūs rūmai (architektas E. Stasiulis) pastatyti dešiniajame Nerės krante ir iš trijų pusių apsupti Tautų draugystės parko, gražiai papildo Vilniaus naujųjų statybų panoramą. Parodos eksponatai pasakoja apie respublikos laimėjimus įvairiose liaudies ūkio šakose, miestų statybos, mokslo, kultūros, liaudies gerovės kėlimo srityse, apie didelius darbus saugant gamtą. Parodų rūmuose yra 250 vietų konferencijoms ir kino salė, o rūmų terasose — trys atviros ekspozicijų aikštelės.

V. Gulevičius (ELTA) nuotr.

Taip dirbo lenktyniavimo pirmūnai

Darbo džiaugsmas

Tą giedrią vasaros dieną naujame name ir erdviame kieme vos tilpo svečiai. Į komjaunoliškas vienas geriausių ūkio mechanizatorių Malvinos Ščiukaitės vestuvės sugrūžė daug darbo draugų ir pažįstamų. Ūkio vadovai buvo patenkinti, kad nuotaka nesiruošia palikti gimtinės, dar vyrą melioratorių parsivilioti atgal į kolūkį.

Negailėjo jaunajai gerų žodžių nei Jonavos rajono Žemųjų kolūkio pirmininkas Vaclovas Lapė, nei Malvinos darbo draugai. Mergina jau treči metai yra viena pirmųjų mechanizatorių socialistiniame lenktyniavime, jos nuotrauka kabo garbės lentoje. Praėjusiais metais jaunoji mechanizatorė mažyčiu traktoriumi T-16 įveikė 520 sutartinių hektarų, gerokai viršijo asmeninius įsipareigojimus. Pavasarį ji iš Maskvos parsivežė garsiosios traktorininkės Pašos Angelinos prizą, kuriuo kasmet apdovanojamos geriausios šalies mechanizatorės. Gerai sekasi Malvinai ir šiemet. Ruduo — pats darbymetis mechanizatoriams, o jos saskaitoje jau beveik keturi šimtai sutartinių hektarų.

Sios kaimo merginos kelias prie technikos buvo kaip ir daugelio jos žemiūčių. Geri Žemųjų vidurinės mokyklos ryšiai su kolūkiu ne vienam jaunam žmogui padėjo rasti tolesnį gyvenimo kelią — vien šiemet su ūkio stipendijomis į kaimo profesinės technikos mokyklą išvažiavo mokyklis dešimt jaunuolių, beveik tiek pat mokosi technikuose ir aukštesiose mokyklose.

M. Ščiukaitė iš pradžių dirbo laukininkystėje, o po kurio laiko, paskatininta tuometinio ūkio vyriausiojo inžinieriaus mechaniko Broniaus Valiukėno, pradėjo lankyti traktorininkų kursus. Ūkio vadovai jau seniai buvo pastebėję merginos pareigingumą, atkaklumą.

— Malvina nevengia jokio darbo, — džiaugiasi kolūkio pirmininkas.

Jaunajai mechanizatorei daug padėjo darbo draugė ir globotoja Elena Gabriliavičienė, kuri Žemiuose pirmoji sėkmingai įvaldė „vėrišką“ specialybę. Nuoširdžiai padėjo pirmaniantys mechanizatoriai Mečislavas Abromavičius, Pilypas Petrusėvičius ir kiti.

Jau penkerius metus Malvina dirba traktorininkė. Jos vairuojamas manevringas T-16 veža sėjėjams grūdus, dirba šienapjūte su vartytuvu, traktorinėmis šakėmis, gabena iš laukų akmenis. O dabar štai jau kuris laikas pagrindinė jos darbo vieta — statybos. Jų ūkyje daug. Specializuodamas ir koncentruodamas gamybą, Žemųjų kolūkis statosi naujas fermas, sandėlius, patogų technikos kiemą, naujas dirbtuves. Tad ir sukasi Malvinos traktoriukas visą dieną — tai su plytomis, tai su skiediniu ar betonu.

Žemiuose nesiskundžiama jaunų rankų trūkumu. Jaunimas, baigęs mokslus, mielai grįžta į gimtinę. Ūkio komjaunimo organizacija, kuriai priklauso ir Malvina, sumani organizuoja jaunimo poilsį, rengia ekskursijas, išvykas į teatrus, muziejus.

A. Norvaišas
ELTOS koresp.

**KOLEKTYVINIS
DARBAS**

GODUMAS

Atėjo į redakciją pasiguosti moteris. Ji giliai susijaudinusi pasakojo, jog, mirus tėvams, visą jų buvusį turtą pasisavinęs vienas iš jos brolių. Jeigu kiti būtų buvę apskuresni ir tas turtas taip rūpėjęs — būtų tuojau pat sutvarkę reikiamus dokumentus ir visi trys vaikai po lygiai pasidaliję tėvų palikimą. Ne dalybos buvę jai galvoje — giliai širdį maudęs artimų žmonių netekimas. Ji puoselėjusi mintį, kad nereikia parduoti gimtosios trobos kaimo — būsią kur per atostogas nuvažiuoti, pailsėti, taip labiau išsaugosią tėvų atminimą. Vienas brolis karštai pritaręs šiai minčiai, antrasis tarytum irgi neprieštaręs. Bet mintyse, pasirodo, rezgęs visai kitą planą. Po kurio laiko iš svetimų žmonių sužinojusi, jog jis trobą pardavęs, turtą parsigabėjęs į savo namus. Kai ji paklaususi, kodėl tu, broleli, taip padarei, ar pamiršai, kaip mes tarėmės? — jis tik numojęs ranka.

Aš neketinu nagrinėti teisminiu požiūriu šio fakto: pažeidė jis įstatymus ar ne. Man rūpi moralinė pusė. Pradžioje gyvenę lyg ir taikiai, dažnai tėvus lankydavę, talkininkaudavę atliekant reikalingus namų ūkio darbus. Ir štai — pasirodė atliekamas rublis — draugiškumo nė lašo nebeliko. Asmeninės santaupos pasipildė tūkstančių-kitu rublių. Laisviau bus galima pagyventi, gražiau apsirengti, vertingesnį daiktą įsigyti. Beigi visam laikui sugriauti broliški santykiai su kitu broliu, seserimi, paminta tėvų skiepyta pagarba, meilė, draugiškumas vienas kitam.

O kas gyvenime svarbiau — artimų žmonių glaudis, pinigų sukrauta! O viduržemėje gėlės brangios. Miręs neatsikels, nepasakys, kas apinėšė jo kapą, ir tuo išniekino kitų žmonių pagarbą velioniui. Svarbu, kad gyvieji nenutvertų už rankas. Liūdnai stirksojo sekančių rytą vainikai — jau be gyvų gėlių, išdraskyti krepšeliai. Nežinia, kur atsidūrė tos gėlės — mūsų turgelyje ar kitame kuriame aplinkinio rajono turguje. Be abejo, ne tai svarbu. Svarbiausia, kad vardan kapeikos buvo paminta sąžinė ir žmogiškumas. O ar tai vienintelis atvejis, kai nuo kapinių vėgiamos ne tik gėlės, bet ir vainikai, rankšluosčiai. Kam jie panaudojami? Asmeniniams reikalams, kitam inžinieriam pagerbti? Apie pagarbą čia net kalbos negali būti. Vis dėlto, kokį didžiulį žmogaus nužmogėjimą rodo tas nepasotinamas godumas. Ir labai gaila, kad dažnai nenutveriamas gobšuoelis už rankos — ar žmonėms, palaidojusiems artimą, galvoje eiti sargybą prie kapo, juk užtenka to didelio skausmo ir sielvarto, kurį sukėlė artimo žmogaus išėjimas.

šilti tarpusavio ryšiai ar vienas kitas ne savo darbu pelnytą rublį?

Ar ne čia didžiausias žmogaus nuopolis, kai vardan rublio žmogus pamina savo garbę, orumą, gerą vardą, draugiškus santykius su kitais žmonėmis. Taip galima ir iki nusikaltimo nusiristi. Ir nusiristama. Apie tai byloja, kad ir toks atstikimas. Giliaime viduržemėje mirę jaunas, pačiame jėgų žydėjime žmogus. Darbo draugai, giminės, pažįstami, eidami atsisveikinti su velioniu, nešė puokštes gėlių, krepšelius, gyvomis gėlėmis papuoštus vainikus. Žiedų jūroje paskendę šviežiai supiltas kapas, iš tolo savo nuostabių grožių šviečiantis balto sniego fone. Tas grožis slapta ir paviliojo godumo manijos apakintą asmenybę. Siliek

MORALĖS TEMOMIS

pinigų sukrauta! O viduržemėje gėlės brangios. Miręs neatsikels, nepasakys, kas apinėšė jo kapą, ir tuo išniekino kitų žmonių pagarbą velioniui. Svarbu, kad gyvieji nenutvertų už rankas. Liūdnai stirksojo sekančių rytą vainikai — jau be gyvų gėlių, išdraskyti krepšeliai. Nežinia, kur atsidūrė tos gėlės — mūsų turgelyje ar kitame kuriame aplinkinio rajono turguje. Be abejo, ne tai svarbu. Svarbiausia, kad vardan kapeikos buvo paminta sąžinė ir žmogiškumas. O ar tai vienintelis atvejis, kai nuo kapinių vėgiamos ne tik gėlės, bet ir vainikai, rankšluosčiai. Kam jie panaudojami? Asmeniniams reikalams, kitam inžinieriam pagerbti? Apie pagarbą čia net kalbos negali būti. Vis dėlto, kokį didžiulį žmogaus nužmogėjimą rodo tas nepasotinamas godumas. Ir labai gaila, kad dažnai nenutveriamas gobšuoelis už rankos — ar žmonėms, palaidojusiems artimą, galvoje eiti sargybą prie kapo, juk užtenka to didelio skausmo ir sielvarto, kurį sukėlė artimo žmogaus išėjimas.

Jau nuo senų senovės įsigalėjęs paprotys — nuo kapinių, o tuo labiau nuo kapo nevalia skinti nei žiedėlio, nei gėlės. Sudrausmindavo vaikus, kad netyčia neužmintų tegul ir ant apleistų, nesutvarkytų kauburėlio. Mirusiam pagal seną paprotį netinka ne tik ką nors bloga daryti, bet net ir bloga žodį jo vardu ištarti. Pagal įsigalėjusią tradiciją apvogti, apinėti mirusį morališkai požiūriu yra netgi baisiau ir gėdingiau, negu gyvąjį.

Todėl nenuostabu, kodėl šių metų pradžioje įvykęs šis neeilinis faktas M. Melnikaitės kolūkyje taip giliai sukrėtė visus žemdirbius.

Stigčiai ir netikėtai mirė Povilas Bražionis. Vienas gyveno, vaikų neturėjo, žmona jau buvo anksčiau mirusi, todėl jo sukaupto turto paveldėtojų lyg ir nebuvo.

Didžiausios nelaimės valandą, kai Bražionis pasitraukė iš gyvenimo, į kapeikos blizgesį kažkas iškeitė savo sąžinę. Išnešė, išvogė visą turtą, išvedė ir paslėpė karvę, nuo mirties sustingdytos rankos vos ne su-

visu pirštu numovė auksinį žiedą. Sužinoję apie žemdirbio mirtį, tuojau susirinko kaimynai, ūkio valdybos specialistai, apylinkės darbuotojai. Gulėjo miręs žmogus ant grindų toks vienišas ir, be abejo, negalėjo nieko pasakyti, kas išnešė visus draubūzius, lovą, stalą, paskutinę pagalyvę, paskutinį šaukštą... Ką visi pastebėjo tuščiuose namuose dar palikta — indą katei lakti. Išvestą ir rūpestingai paslėptą karvę negyvenamoje sodyboje pavėjo atrasti. Tik nepavyko nustatyti, kas ją išvedė, kuris iš esančių kaimynų, pažįstamų ar giminų už tą beširdišką nuo rankos nuplėštą žiedą, už tą pagalyvę pardavė sąžinę. Gal ir vagis laidotuvių metu sukinėjosi drauge su kitais apie velionį, gal? Juk sąžinė nematerialus daiktas, jos nepasvers, nepamatuos, nepasakys — supurvinta ji ar švari?

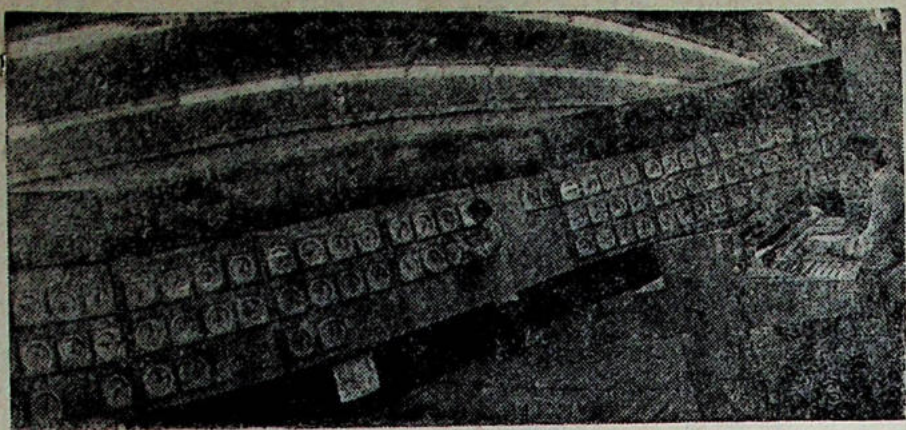
Gražiai M. Melnikaitės kolūkio valdyba palaidojo mirusį žmogų, nes jis savo gyvenimu, darbščiu ir sąžiningu darbu buvo nusipelnęs gilios žemdirbių pagarbos. Povilas Bražionis buvo laikomas vienu iš aktyviausių Mačionių brigados laukininkų. Išėjusiam į užtarautą poilsį, buvusiam pirmajam kolūkiečiui garbingai buvo prisegtas „Darbo vėterano“ medalis. Ir būdamas pensininku buvo darbštumo pavyzdžiu kitiems. Nors paskutinius savo gyvenimo metus žmogus gyveno vienas, be to, mirties valandą gobšumo apakinto žmogaus buvo negailestingai nukriauštas, tačiau laidotuvių dieną neliko vienišu. Labai gražias ir iškilmingas laidotuves surengė ūkio valdyba, specialistai. Nupirko karstą, draubūzius, ūkio specialistai pakaitomis stovėjo garbės sargyboje. Daug gražių, šiltų žodžių buvusio darbštaus žmogaus vardu prie jo kapo duobės pasakė ūkio valdybos pirmininkas D. Krikštaponis, ūkio žemdirbiai šviesų P. Bražionio atminimą pagerbė tylos minute.

Susidūrė du priešingiausi jausmai: godumas ir didi nesavanaudiška pagarba ir pagalba žmogui, tiesianti šviesų taką ir kitų žmonių širdyse. Slidus ir akmenuotas sąžinė praradusio, godumo apakinto žmogaus šunkelis. Tegul už rankos niekas nenutvėrė, bet vis dėlto tai sraigė kiautę, kurios didžiausias viešpats — kapeika, plynėta bet kokiu, net ir pačiu nešvariausiu, nesąžiningiausiu būdu. Ar gyvena toks žmogus? Jis tik egzistuoja — nieko gražaus, nieko gero nesukurdamas gyvenime, kad atvirktis — visa, kas kilnu, kas gerbtina, gražu — naikindamas ir trypdamas žemėje. Gerai, kad tokių žiaurių pavyzdžių ir godumo apakintų asmenybių tik vienetai. Bet vis dėlto jie — kaip tas šaukštas deguto medaus statinėje.

R. Bražienė

KOLEKTYVINIS DARBAS

3 psl. 1980, IX. 4

Vilniaus gražų gamykla — viena didžiausių specializuotų rankų gamybos įmonių šalyje. Ji tiekia savo produkciją daugeliui mūsų šalies įmonių, eksportuoja į dešimtis užsienio valstybių. Dauguma gamybos procesų įmonėje išsiai mechanizuoti ir automatizuoti. Kas antras pagamintas gražas žymimas kokybės penkiaburėniu.

NUOTRAUKE: prle gamyklos centrinio valdymo pullo budl operatorius V. Šumskas ir inžinierius J. Stankevičius.

A. Sabaliausko (ELTA) nuotr.

PARAMA MAITINTOJO NETEKUS

Pensijos skiriamos ne tik darbininkams ir tarnautojams, bet ir jų šeimos nariams, likusiems nepilnamečiams vaikams, tėvams, sutuoktiniams maitintojo netekimo atveju. Maitintojo netekimo pensija skiriama netekus vieno iš tėvų (nesvarbu, kad likęs antrasis dirba ar turi kitų pajamų), svarbu tik, kad miręs maitintojas faktiškai išlaikė šeimą. Išlaikytiniais laikomi tie šeimos nariai, kurie buvo visiškai išlaikomi arba gaudavo paramą, kuri buvo pagrindinis pragyvenimo šaltinis. Valstybinių pensijų įstatymas numato, kad maitintojo netekimo atveju pensija skiriamos tik nedarbininkams šeimos nariams: nepilnamečiams vaikams iki 16 metų, o vaikams moksleiviams iki 18 metų (jei vaikas, sulaukęs 16 metų amžiaus negali mokytis dėl ligos, tai nukreipiamas į medicininės darbingumo ekspertizės komisiją dėl pripažinimo invalidu iš vaikystės; tėvams, sutuoktiniams, jeigu jie yra sulaukę: vyrai — 60 metų, moterys — 55 metų amžiaus maitintojo mirties dieną, arba šio amžiaus neturint, jei po sutuoktinio mirties per 5 metus sulauks senatvės amžiaus ar taps invalidu, pensija maitintojo netekimo atveju bus skiriama, posūniams ir podukroms), jeigu jie negauna allmentų iš tėvų, įtėviams ir įvaikiams.

Kiekvienoje įstaigoje, įmonėje, ūkyje ir organizacijoje yra vadovo paskirtas darbuotojas pensijų dokumentams tvarkyti. Jis privalo laiku dokumentus pateikti, o mirus darbininkui ar tarnautojui, išsiaiškinti, ar nėra likusių nedarbingų šeimos narių,

kuriems priklausytų maitintojo netekus pensija, nes darbininko ar tarnautojo šeima po artimo žmogaus mirties pasimeta ir kartais nesuvokia, kad likusams vaikams priklauso maitintojo netekus pensija, nors dar lieka vienas iš tėvų.

Čia turi šliti žodžiu, geru patarimu padėti administracija ir profsąjunginė organizacija, kad pensijai dokumentai būtų pristatyti per trumpiausią laiką, kad nuo maitintojo mirties dienos nepraeity 3 mėnesiai laiko. Jei dokumentai pristatomi po 3 mėnesių, tai piliečiui padaroma materialinė ir moralinė žala, jis negauna priklausiančios pensijos nuo maitintojo mirties dienos.

Yra nuosirdžių ir rūpestingų įstaigų, įmonių, ūkių ir organizacijų darbuotojų, kurie pasirūpina kuo greičiau dokumentus pateikti Socialinio aprūpinimo skyriui maitintojo netekus pensijai gauti.

Rašant darbo nutraukimo sutartis ryšium su darbininko ar tarnautojo mirtimi, reikia pasiteirauti, ar nėra šeimoje asmenų, kuriems priklausytų pensija. Šiais metais viename ūkyje mirus darbininkui, darbo sutartį nutraukė, o kad yra nepilnametis vaikas, neišsiaiškino, neapiformino dokumentų. Seima neteko apie 100 rub. priklausiančios pensijos.

Reikia atsiminti: jei darbininkas ar tarnautojas atleistas iš darbo ryšium su mirtimi, tai už dokumentų sutvarkymą atsakinga įstaiga, o jei atleistas iš darbo anksčiau — Socialinio aprūpinimo skyrius.

Maitintojo netekus pensijos dydžiui svarbią reikšmę

turi mirties priežastys. Maitintojui mirus nuo darbinio sužeidimo ar profesinio susirgimo, pensijos skiriamos nepriklausomai nuo darbo stažo. Jei maitintojas mirė nuo bendro susirgimo, tai reikalingas maitintojo darbo stažas pagal jo amžių mirties dieną.

Vyriausybė priėmė atskirą nutarimą skirti maitintojo netekus pensijas, nebūnant mirusiojo išlaikytiniais. Tai liečia tėvus ir žmonas, kurių vaikai ar vyrai buvo Didžiajame Tėvynės kare, nors žuvimo dieną tėvai ar žmona buvo darbingo amžiaus, jiems skiriama pensija, nereikalaujant žuvusiojo darbo stažo.

V. Valavičienė

Rajono socialinio aprūpinimo skyriaus vyr. inspektorė

Centrinė Kauno gatvė — Laisvės alėja sutvarko naujomis spalvomis ir palaipsniui tampa pėsčiųjų bulvaru. Toje vietoje, kur ją kerta Daukanto gatvė, ištryško žaismingas fontanas. Jį suprojektavo architektė V. Paleckienė.

NUOTRAUKE: atjaunėjusios Kauno Laisvės alėjos fragmentas.

A. Sabaliausko (ELTA) nuotr.

Galingos, greitos, ekonomiškios

Tokias naujos kartos žemės ūkio mašinas prasidedančiam dešimtmėčiui kuria konstruktoriai. Jų perspektyvinėje programoje, pavyzdžiui, numatyta sukonstruoti naujus javų kombainus, kurių našumas bus daugiau kaip 12 kilogramų grūdų per sekundę, silosavimo agregatus, galinčius paruošti daugiau kaip 25 tonas žaliosios masės per valandą. Į naujųjų mašinų sistemą įeis ir galingi cukrinių runkelių bei bulvių kombainai. Viso šio darbo tikslas — nuo pusantro iki trijų kartų padidinti žemdirbio darbo našumą.

Tarybų Sąjungos dabartinė ir kai kuri rytdienos žemės ūkio technika parodė teminėje parodoje „Kompleksinis mechanizavimas — labai svarbus rezervas toliau vystant žemės ūkį“, kuri atidaryta TSRS LPP pirmajame tarpšakinių parodų paviljone

(ELTA)

KIEK kartų plaukiojau po gražią Rubikų ežerą, nlekados nesugrįždama. nesuradęs lobio, brangesnių už jo gėmėse nuskaudintų aukso šėrimia, deimantinių gražuolės Miglės žiedą. Tie lobiai — po ežerės soduose išgirstos legendos, sakmės, poetiška anykštėnų krašto žmonių išmintis, jautriausias širdies stygas paliečiantis gamtos grožis. Man visados spinduliuoja nežemiškos šviesos apgaubtos ežerų salos, švėta tyros bangėlės, kaip toli ar arti bebūčiau prie žaviųjų Rubikų. O sielon braunasi šviesus ilgesys, kuris vėliau pavirsta daina apie medžius ir žolynus, debesis ir upelius, gražiausią pasaulį žemumų pievėse...

1976 m. išėjo mano pirmoji knyga „Laiškai beržo lošyje“. Siemet pasirodys antroji — „Laiškai iš elnių miško“. Ši pasakojimą skiria anykštėnams — A. Barausko, J. Biliūno, A. Vienuolio žemėčiams, žmonėms, kurie gyvena pačioje poetiškiausioje žemėje.

AUTORIUS

„Menų anos žiemos rytą... Saulė, persiritusi per kalnelių kauburius, padažiusi pusynėlius, suspindo neužsaulančiose. Anykštos upelio properšose. Pypiteli į dausas neišskridusi žiemotį kryklė. Krankteli viršum nudžiūvusios juodalksnio viršūnės sparnus išskėtęs juodvarnis. Ir tylą. Gurgžda sniegas po kojomis. Žuikių primintais fakeliu sūku į storu ledu uždengtas Rubikų ežero platumas. Skaičiuoju ūkanose dunksančias, medžių raltelių apstotas salas. Didžioji, Pertako, Ažuolėlio, Avietinė, Kelmo, Bučinė, Aukštoji, Tinklinė, Karklinė, Cernakinė, Jurginų, Liepinė, Varnagrotė, Pirties... Sala salą veja, pakol atabradauose sustoja. Vienoje — liepos kerėja, kitoje — avietynai tankiai sužėlę, trečioje — tinklus žvejai džiausto. Prie Bučinės geriausia ties sietuvomis statyti venterius lynams, lydekoms. Į Pirties paslaptinę salą neplauk valtele Joninių nakties sutikti. Nuoglos laumiukės ant baltų liepos plautų užvilios. Pavanos nugara šalavijų vanta. Paklos priepirtvie šilko lova, nėgyvai užbučiuos. Cesnakinėje — kiškio česnakai — laukiniai, pilni vitaminių gumbai — tarpsta, kuriuos labai lapės graužti mėgsta, stiknos per badmetį kanopėlėm iškapsto. Sabalinėje arba tiesiog Sabalų saloje — tyku, vėjai nepučia. Akmenys su sniego kepurėm pupso. Iš kur toks senovinis pavadinimas? Legendoje pasakojama: kadaise saloje, kir-

viais sukirstoje pilaitėse gyvenė medžioklis. Greitesnis už stirną, stipresnis už stumbrą, gudresnis už sabalą. Medžiojo jis Anykštos girioje, nueidavo pėsčias iki Simonių, Skiemonių. Ne su meškomis susiremti jis sėlindavo per apibarzdėjusius, nugriuvusius medžius. Ap-

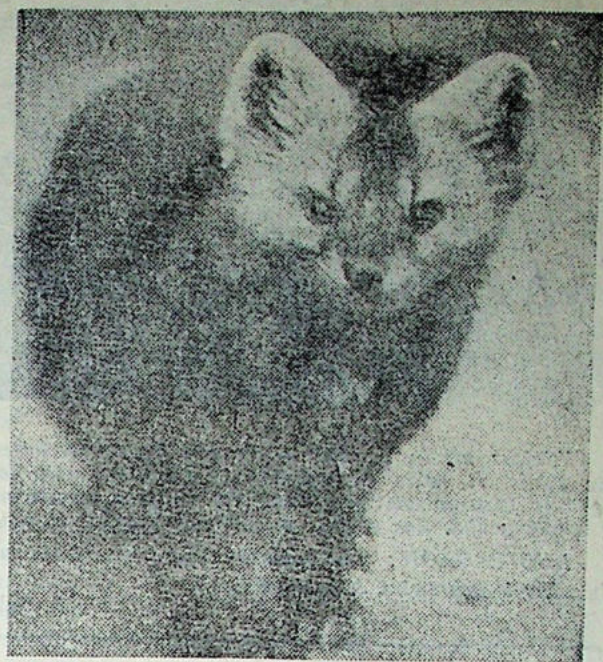
kojo, kurapką pietums sušveitė. Koks įdomus sutapimas. Salos valdos po šimtmečių atiteko artimam sabalo giminaitei — miškinei kiaune. Karingai, aršiai, šiltus kailinius turinčiai bajoraitėi.

Profesorius Tadas Ivanauskas savo raštuose mini, kad Vytauto laikais, o gal ir iki devynioliktojo amžiaus, sabalų būta ir Lietuvoje.

Sabalų vardas buvusiose sengirėse, prie upelių, ežerų, miško laukymų išliko iki šiol. Ažvinių girioje rasime Sabališkės kaimelį. Jo gyventojai sodina, saugo mišką, renka vaistažoles, grybus, uogas. Manoma, kad ju ainiai buvo sabalų medžiotojai. Nuo to ir pavadinimas — Sabališkė. Į gelavandėnį Virintą Aukštaitijoje įteka Sabalė. Mažas, skaidrus, gervuogėmis apaugęs upeliukas. Dzūkijoje už Aly-

sabalų būdo žinojimas liaudies posakiuose. Sabalas mėgsta slėptis po kelmiais, sugriuvusiu medžių iršvose, drevėse. Gimnastė su kiaune. Abu medžioja smulkius žvėriukus, peles, paukščius. Abu — gudrūs ir mokantys pabėgti nuo medžiotojų.

Prieš 500 metų Baltarusijos miškų kaimelių gyventojai duoklę kunigaikščiams turėjo atiduoti sabalų kailiais — po 2 kailius nuo suaugusio vyro, po kailį — nuo moters. Aštuoniolikto amžiuje sabalai pradėjo nykti. Spastai ir šaunamieji ginklai jiems parašė savo nuosprendį Europoje. Tik gūdžioje Sibiro taigoje dar 300 metų pirkliai iš medžiotojų faktorių semė sėmę „minkštąjį auksą“. Vieni iš pirmųjų gamtos saugos dokumentų, pasirašytų V. Lenino, buvo įsakymai įsteigti sabalų draustinis Sibire. 1935

PĖDOS SABALŲ SALOJE

lenkdavo jis lūšies, vilko pėdas, elnių ir briedžių pievas. Gainingosi medžioklis sabalus. Tamsesnius už Karalienės liūno gėmės, šviesesnius už delfio spindesį. Deimantais žibanti, tyrą vandenį Virintos šaltiniuose geriančias. Nešdavo tuos sabalų kailius prie aukuro, degančio Ažuolėlio saloje. Patiko jam vaidilutė — žavioji Rasa. Pabučiavo kartą vaikinas šventajai ugniai kurstyti paskirtą tyrą mergelę. Trenkė perkūnas Rasos vietoje — balta lelija pražydo, o iš medžioklio juodas, apbrūšęs akmuo paliko. Sabalai iš Anykštos girios perbėgo į salą, kur medžioklis gyveno. Niekas ten nekėlė kojos. Visi ją laikė užkeikta vieta. Taip ir liko pavadinimas: Sabalinė sala.

„Žiūriu į žvėrelio uodegą nužarstytą sniega. Kieno nuo stuobrio šokta, laukinių apvni stiebai nutraukti? Pėdos byloja: Sabalinės saloje — užklydusi kiaunė medžiojo, pelių urvelių iš-

taus žiba mėlynas Sabališkių ežerėlis, netoliese glaudžiai to paties pavadinimo kaimas. Iš Imbrado pelkių Zarasų krašte išteka Sabalių upeliukas, tose pačiose apylinkėse — Sabalių kaimelis. Kas buvo tie sabalai — tikriausiai, brangių žvėrelių medžiotojai?

Sabalų vardas gyvas liaudies lūpose. Tik paklauskite:

— Laksto kaip sabalas po kelmyną.

— Kiaunė su sabalu — abu tokie.

— Kišk, nekišk sabalo maišan, vis tiek skylę parsineši.

— Kokia drevė, toks ir sabalas.

— Sabalo su medum neprirašysi.

— Sabalo kepure vandenio nesemsi.

— Kas sabaluotas, to ir kišenė auksuota.

— Sabalais užsiklojęs, žmogaus kely nemato. Tikriausiai bėgiojo gražuolis sabalas po Lietuvos miškus. Žiūrėkite, koks tikslus

metais ilgam laikui visoje Tarybų Sąjungos teritorijoje uždraudžiama sabalų medžioklė. Tai buvo vienas humaniškesnių pasaulio paktų, siekiančių išsaugoti faunos turtus, pagausinti juos, sugrąžinti senovinę sabalų šlovę. O ta šlovė griūdavo kadaise po visus pasaulio uostus. Laivai su sabalo kailiais plaukė į Angliją, Skotiją, Daniją, Skandinavijos šalį.

Viduramžių Rusijoje, garšėjusioje savo kailių praeitimi ir įvairumu, carai ir jų artimieji nešiojo aukštą, sidabro atspalvio besimainančias sabalų kailiukų kepurės. 1733—1743 metų Sibiro ekspedijose dalyvis G. Milėris, radęs senose kailių duoklės knygoje įrašus apie „prieduotus sabalų kailiukus ir slidžių užmautes“, didžiai nusistebėjo: „Kiek tų brangiųjų kailių Sibire turėjo būti, jei anuomet čia būvusių tautelės nešiojo sabalų kailinius ir slides apmaudavo sabalų kailiu!“.

XVII amžiaus viduryje Rytų Sibiras atsekdavo 80 tūkstančių sabalų kailių, o visa Rusija — iki pusės milijono. 1910 metais buvo sumedžiota tik... 27 tūkstančiai sabalų.

Tarybiniais laikais, jau pradedant 1928 metais, buvo pradėta vykdyti sabalo reabilitacija. Per 30 metų įvairiose Sibiro miškuose

paleista daugiau kaip 12.510 sabalų. Didžiausias pasaulyje sabalų rezervatas driekiasi prie Baikalo ežero krantų. Ten, kur bangos plauna Sventosios Nosies pusiasalio salas, prasideda Barguzinas — brangiakailių žvėrelių karalystė. Tai nuostabūs, nepaliesti žmogaus gamtos kampeliai, kur pavasari rožiniai žiedais nubyra žavūs sibirietiškas rododendronas, pražysta miškinės lelijos, akmenynuose marguliuoja alpinės pievos. Čia veisiasi pati brangiausia pasaulyje tamsiakailio Barguzino sabalo rūšis.

Tarybų valdžios metais taigos platvėse atkurti sabalo „ištekiai“. Tai patvirtina faktas, kad užsienio aukcionuose dabar kasmet parduodama po 130 tūkstančių sabalų kailiukų.

„Kokiame miške vingiuoja sabalo takai? Juodaakis žvėriukas mėgsta vėtrų išlaužytus eglynus, kedrynus, kėnių plotus. Slėniai taro kalnų, žolynais užaugusios žemumos — jo gimtieji namai. Sabalas guolio neklėja, urvo neršia. Įsitaiso sau „troba“ drevėje. Sabalo medžioklės teritorija — didžiulė: nuo 25.700 iki 30.000 hektarų. Per stiprius šalčius slapukas sėdi drevėje. O jeigu iššoka pasivaikščioti, tai bėga per nuvirtusius medžius, kelmus, kad kojos sniego nesiektų. Pūsnynai sabalą sudomina tik tie, kuriuose nakvoja kurtiniai, terviniai. Ten jis suranda stiprius, sočius pietus. Va-

sarą sabalas — saldumynų mėgėjas. Saulėtose laukymėse renka žemuoges, bruknes. Rudeniop į šermukšni įsiropščia. Mėgsta rūgščiai karčias uogas. Bet didžiausias skanėstas sabalui — kedro riešutėliai. Pats sabalas „neriešutauja“. Apkraus to voverių, burundukų žiemos sandėlius.

Sibiro tautelėms — jakutams, chantams, buriatams nuo Baikalo ežero — sabalas yra šventoji miško dvasia. Kadaise medžiokliai, išvažiuodami į taigą sabalams spastų statyti, susirinkdavo po storių taigos kedrų. Prie jo padėdavo sabalo dantis, uodegos galiuką. Atnešdavo džiovintų uogų, elnių mėšos, kad sabalas nepyktytų, atleistų taigos sūnumus.

Į sidabriškai šviesų sabalo kailį selkunai suvynioja naujagimį. Tiki, kad jis gimė po „sabalų žvaigždę“ ir iš jo išaugs taiklus medžiotojas. Tamsųjį Barguzino sabalo kailį dovanoja mylimajai, kad tos akys nušvištų ir glūdumų žvėries plaukas sužibėtų nežemiška šviesa.

„Baltos, sidabriškai šviesios pėdos atspaudusios Sabalinėje saloje. Kiaunės nupėdinta šviežiu sniegu. Atsisveikinu su sala, kaip su nuostabiausiu kampeliu Aukštaitijos žemėje. Čia sniege įskaičiuoju pirmuosius sakmės apie sabalą žodžius, kurių užbaigiu klajodamas po žydrą Barguzino taigą.“

Leonardas Grudziński

ŽINIOS

APIE PIENO GAMYBĄ IR PRIMELZIMĄ IS KARVES

1980 m. rugpjūčio 25 d. — rugsėjo 1 d.

Okio pavadinimas	Bendra pieno gamyba proc. lyginant su 1979 m.	Iš karvės kg per parą	+,-, lyginant su 1979 m.	Okio pavadinimas	Bendra pieno gamyba proc. lyginant su 1979 m.	Iš karvės kg per parą	+,-, lyginant su 1979 m.
Andrioniškis	102	9,7	+0,4	Surdegis	98	9,0	-0,2
„Anykščių šilėlis“	110	12,0	+1,0	Svėdasai	102	10,6	-0,1
„Ateitis“	95	9,6	-0,4	„Svyturys“	99,9	12,9	+0,2
„Atžalynas“	109	9,7	+0,7	„Už taiką“	95	9,4	-1,1
„Aukštakalnis“	107	9,6	+1,0	„Vienybė“	95	9,0	-0,8
„Aušra“	99,9	9,3	-0,1	Kolūkiuose:	100	10,1	-0,1
Cerniachovskio	95	10,1	-0,5	Jakšiško t. ūkis	94	9,9	-0,7
„Gimtoji žemė“	109	11,3	+0,8	Naujasodžio t. ūkis	101	8,6	+0,2
„Gintaras“	93	8,9	-0,6	Raguvelės t. ūkis	96	8,1	-0,2
K. Staro	102	11,3	-0,1	Staškūniškio t. ūkis	90	8,3	-0,7
Kurkliai	121	10,6	+2,1	Sodininkystės t. ūkis	105	11,3	+0,4
„Lenino keliu“	99	11,7	-0,3	Elmininkų eksp. ūkis	100	9,7	-
Levaniškis	96	11,0	-0,8	Valstyb. ūkiuose:	98	9,3	-0,2
M. Melnikaitės	90	9,3	-1,1	Aknystų pagalb. ūkis	92	9,4	-1,1
„Nevežis“	*	9,9	-0,1	RAJONE:	99,7	10,0	-0,1
„Pirmyn į komunizmą“	105	11,1	+0,5	* — duomenys nelyginami.			
„Puntukas“	97	10,3	-0,5	Anykščių rajono Valstybinės statistikos			
Skiemonys	*	8,6	-1,0	Informacinė skaičiavimo stotis			

234930 Anykščiai, Sagalovo 29. Telefonai: redaktoriaus 5-14-74, red. pavaduotojo 5-18-46, skelbimų skyriaus ir ats. sekretoriaus 5-12-58, laiškų ir žemės ūkio skyrių 5-14-83

«Коллективные дарбас» («Коллективный труд») — орган Аникшчяйского районного комитета КП Литвы и Аникшчяйского районного Совета народных депутатов (на литовском языке)

Rinko Panevėžio spaustuvės Anykščių skyrius, Pergalės 36. Spaudė Ukmergės spaustuvė, J. Janonio 31. Spausdinama rotacinė mašina. Indeksas 87262.

Išleista antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais pusės „Pravdos“ formato. Tir. 11.235

Užsak. Nr. 1513

Redaktorius ST. VINCIONAS

JONUI KIAUSUI
Liūdesio valandą, mirus mylimai mamytėi, nuoširdžiai užjaučiamas. Elmininkų eksperimentinio ūkio agronomai.

Mirus CHAZEJEVUI
MIZACHAT, reikiame nuoširdžiai užjaučiamas velionio šeimai ir artimiesiems. BGAK administracija ir profsąjunginė organizacija.

JONUI SUMYLAI
mirus, nuoširdžiai užjaučiamas velionio dukterį LAIMUTĘ, žmoną ALDONĄ. Anykščių konditerijos cecho darbuotojai.

BRONIUI DAVIDONIUI
Nuoširdžiai užjaučiamas dėl brangaus tėvelio mirties. MSMV mechanikai.

Nuoširdžiai užjaučiamas ZENUTĖ SIBIRKSTIENĖ, netekus paties brangiausio žmogaus — mamytės. Liaudies švietimo skyriaus darbuotojų kolektyvas.

Mirus JONUI SUMYLAI, nuoširdžiai užjaučiamas reikiama dukrai LAIMUTEI ir žmonai Rinkevičiai, Avlža, Gavėnavičiai, Mameiškiui, Strolis, Karveliai, Viatkinai, Paunksnių šeimos, Sniukštai.

MSMV dirbtuvių dirbančiųjų kolektyvas reikiama nuoširdžiai užjaučiamą BRONIUI DAVIDONIUI dėl jo tėvelio mirties.

LEONUI ZEMAICIUI
Nuoširdžiai užjaučiamas dėl brangaus brolio mirties. Nežinybinės apsaugos darbuotojai.